

वा०श०

॥१२४॥

यत् यतस्तं अपश्यंत्याइदं सहस्रधा नफलति नविशीर्यतेऽतस्तत् वज्रसारं वज्रवत्कठिनं नूनमित्युत्प्रेक्षा ॥ ९ ॥ त्वया व्यपोष्य दृष्टैरविचार्य यत्करुणं शोचनीयं कर्मा
नुचितवरदानरूपं त्वयाकृतं तेनहेतुना ममबांधवाः कैकेयानिरस्ताः सुखार्हा अपि कृपणाः संतोवनेधावंति ॥ यद्वा व्यपोष्य अनादृत्य राज्यात्पुत्रं त्वया निरस्ताव
नेपरिधावंतीति यत्तदकरुणं क्रूरं कर्म त्वयाकृतमित्यर्थः ॥ १० ॥ ननु चतुर्दशवर्षानंतरं तवपुत्रस्यैवराज्यं भविष्यति तत्राह ॥ यदीति ॥ तावत्पर्यंतं वनेजीवनमेव न संभाव्यते
तथापि यदि जीवन्पुनरेष्यति तथापि भरतो राज्यं जह्यादिति नोपलक्ष्यते न संभाव्यत इत्यर्थः ॥ ११ ॥ अथापि कदाचिद्भरतोजह्यात् तथापि रामस्तन्नांगीकरिष्यती

वज्रसारमयं नूनं हृदयं मे न संशयः ॥ अपश्यंत्या न तं यद्वै फलतीदं सहस्रधा ॥ ९ ॥ यत्त्वया करुणं कर्म व्यपोष्य मम बांधवाः ॥ निरस्ताः प
रिधावंति सुखार्हाः कृपणा वने ॥ १० ॥ यदि पंचदश वर्षे राघवः पुनरेष्यति ॥ जह्याद्राज्यं च कोशं च भरतो नोपलक्ष्यते ॥ ११ ॥ भोजयंति
किल श्राद्धे केचित् स्वाने व बांधवान् ॥ ततः पश्चात्समीक्ष्यंते कृतकार्या द्विजोत्तमान् ॥ १२ ॥ तत्र ये गुणवंतश्च विद्वांसश्च द्विजातयः ॥ न पश्चा
त्तेऽभिमन्यंते सुधामपि सुरोपमाः ॥ १३ ॥ ब्राह्मणेष्वपि दत्तेषु भुक्तशेषं द्विजोत्तमाः ॥ नाभ्युपेतुमलं प्राज्ञाः शृंगच्छेदमिव र्षभाः ॥ १४ ॥

तिसदृष्टांतमाह ॥ भोजयंतीत्यादिना ॥ केचिद्ब्राह्मणकर्तारो वयोगुणैरधिकान्विप्रांश्च श्राद्धे निमंत्र्य वयोगुणहीनानपि स्वान् बांधवान् श्राद्धे भोजयंति ॥ ततः कृतकार्याः संतो
निमंत्रितान् द्विजर्षभान् पश्चादिष्टपंक्तौ भोजयितुं समीक्षंते विचारयंति ॥ १२ ॥ तत्र निमंत्रितेषु ये गुणवंतः श्राद्धापेक्षितगुणवंतस्ते सुरोपमाः पश्चात्पंक्तौ सुधासदृशत्वाद्ब्रह्म
मपि नानुमन्यंते ॥ १३ ॥ ननु कुतो नानुमन्यंते ॥ ब्राह्मणशेषभोजने शूद्रशेषभोजनवद्वेषाभावादत आह ॥ ब्राह्मणेष्वपीति ॥ ब्राह्मणेषु दत्तेषु भुक्तवत्सु तद्भुक्तशेषमपि यतो
द्विजोत्तमाः प्राज्ञाश्चातस्तद्भोजनमभ्युपेतुमंगीकर्तुं नालं अवमाननात् ॥ ऋषभाः स्वशृंगच्छेदमिव शृंगस्थानीयो हि सतां मानः ॥ १४ ॥

अ० कां०

॥१२४॥